Sisäministeriö NEUVOSTORAPORTTI SM2018-00096

KVY Rytkönen Riikka(SM), Hämäläinen Mari(UM), Simola Mikko(UM), Sutter Sanna(UM), Gras Jutta(UM)

21.03.2018

Asia
OSA; Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 8.-9.3.2018 Brysselissä; sisäasiat

Kokous
Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 08.03.2018 - 09.03.2018

Ministerit keskustelivat YTPP-operaatioiden ja EU:n oikeus- ja sisäasioiden alan virastojen yhteistyöstä. Ministerit tukivat rikostietosolun (Crime Information Cell, CIC) perustamista operaatio EUNAVFOR MED Sophian yhteyteen. Puitteet ja muodollisuudet otetaan käsittelyyn relevanteissa neuvoston ryhmissä.

Matkustajarekisteridirektiivin täytäntöönpanon osalta PJ muistutti lähestyvästä implementoinnin määräajasta (25.5.). Ministerit olivat sitoutuneita oikea-aikaiseen täytäntöönpanoon ja jakoivat näkemyksen direktiivin merkityksestä.

Ministerit vaihtoivat näkemyksiä yhteistyöstä Länsi-Balkanin maiden kanssa sisäisen turvallisuuden ja terrorismin torjunnan alalla. He antoivat tukensa sille, että vahvistetaan yhteistyötä ja jatketaan tuen tarjoamista alueen maille. Jatkon osalta koordinaatio tulee tehdä neuvoston valmistelutahojen kanssa. Terrorismi, järjestäytynyt rikollisuus, aseet, palaavat vierastaistelijat, rajavalvonta, maahanmuuton hallinnointi ja radikalisoitumisen vastainen työ mainittiin prioriteetteina.

Ministerilounaalla keskusteltiin laittoman verkkosisällön torjumisesta.

EU:n oikeus- ja sisäasioiden alan virastojen rooli terrorismin torjunnassa on kasvanut ja sen merkitys on lisääntynyt. Ministerit hyväksyivät CTC:n raportin aiheesta ja tukivat laajalti ehdotettua lähestymistapaa.

KOM ja EUH antoivat ministereille katsaukset muuttoliiketilanteesta. Käytiin lähes täysi pöytäkierros, jossa korostuivat palautukset, ulkorajavalvonta ja uudelleensijoittaminen. Myös CEAS-paketin saamista päätökseen peräänkuulutettiin.

Tietojärjestelmien yhteentoimivuutta koskevassa keskustelussa ministerit tukivat työn jatkamista nopealla tahdilla. KOM tulee laatimaan arvion yhteentoimivuuden vaikutuksista kansallisella tasolla. HLEG:n suositukset tulisi huomioida myöhemmin mahdollisessa jatkokehitystyössä.

TORSTAI 8. MAALISKUUTA 2018

SISÄASIAT

1. Esityslistan hyväksyminen

Asialista hyväksyttiin.

2. A-kohtien hyväksyminen
6640/18; 6641/18

A-kohdat hyväksyttiin.

3. YTPP-operaatioiden ja EU:n oikeus- ja sisäasioiden alan virastojen yhteistyö
6440/18

PJ kertoi, että EU:n ulkosuhdehallinto (EUH) ja KOM ovat valmistelleet asiakirjan, jossa kuvaillaan rikostietosolun (*Crime Information Cell*, CIC) perustamista EUNAVFOR MED Sophian yhteyteen. Nyt on tarkoitus keskustella asiakirjassa lanseeratusta konseptista, jotta voidaan aloittaa käytännön toiminta mahdollisimman pian.

KOM ja **EUH** esittelivät konseptia ja sen valmistelua. Kyseessä on pilotti, jota mukautetaan kokemusten mukaan ja mandaatti on kuuden kuukauden mittainen. Tietoa on tarkoitus saada sekä analyysikäyttöön että oikeudellisiin menettelyihin. Tiettyjä kysymyksiä on vielä ratkaistava.

Puheenvuoron käyttäneet jäsenvaltiot tukivat pilottiprojektin käynnistämistä, mutta kaksi jäsenvaltiota korosti myös sitä, että on tutkittava vielä tarkemmin, miten yhteistyö operaation ja virastojen välillä voidaan käytännössä toteuttaa. Myös **FI** kertoi tukevansa täysin pilottiprojektia. Kaikki toimijat haluavat EU:n tukevan turvallisuutta ja erityisesti sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden välisiä synergioita. Nämä käyttävät usein myös samoja voimavaroja. FI on hyvin tyytyväinen, että pilotti saadaan lanseerattua.

PJ:n mukaan neuvosto tukee sitä perusperiaatetta, että virastot osallistuisivat solun luomiseen. Puitteet ja muodollisuudet otetaan käsittelyyn relevanteissa neuvoston ryhmissä. Aiheesta keskustellaan vielä kesäkuussa, jotta voidaan arvioida, kuinka pitkälle valmisteluissa on päästy.

4. Matkustajarekisteridirektiivi: täytäntöönpano
6017/18

PJ kertoi, että määräaika implementoinnille lähestyy (25.5.). Tarkoituksena on keskustella jäljellä olevista haasteista. KOM totesi, että täytäntöönpanossa on edistytty, mutta vielä on muutamia maita, joilla on paljon tehtävää ja monilla mailla tehtävää on joiltain osin.

Jäsenvaltiot kertoivat täytäntöönpanon tilanteestaan ja mahdollisista siihen liittyvistä haasteista. Monet kertoivat olevansa täytäntöönpanon osalta aikataulussa ja tukevansa myös muita jäsenvaltioita. Instrumentin tärkeyttä korostettiin monissa puheenvuoroissa. Myös koulutus nähtiin tärkeäksi.

FI mukaan nopea ja tehokas täytäntöönpano on tärkeää. FI lainsäädäntö annetaan maaliskuussa eduskunnalle, mutta tarkastuksia voidaan tehdä jo ennen lain voimaantuloa. Tiedon säilyttäminen on kuitenkin mahdollista vasta lain tultua voimaan. FI kiitti komissiota ja Saksaa tuesta. Yhteentoimivuus ja tiedon vaihto reaaliajassa viranomaisten välillä on ensiarvoisen tärkeää. On arvioitava, miten eri tietoa kerätään ja käytetään nopeasti, jotta saadaan lisäarvoa.
PJ kertasi, että ministerit vaihtoivat näkemyksiä direktiivin implementoinnista ja siihen liittyvistä haasteista. Kaikki ministerit jakavat näkemyksen direktiivin merkityksestä. On tarve jatkaa yhteistyötä sidosryhmien kanssa. Vertaistuen merkitys on suuri. Koulutuksen merkitys ja vertaistuki on korostunut.

5. Yhteistyö Länsi-Balkanin maiden kanssa sisäisen turvallisuuden ja terrorismin torjunnan alalla
6325/18

PJ muistutti, että huippukokous Länsi-Balkanin maiden kanssa lähestyy ja tämä on hyvä pohja jatkotyöskentelylle. 6.2. annettiin KOM tiedonanto liittyen näitä maita koskevaan laajentumisstrategiaan ja EU:n rooliin alueella. Yksi lippulaiva-aloitteista kattaa turvallisuuden. On tärkeää arvioida ne osa-alueet, joihin tulisi keskittyä ja joiden kohdalla on mahdollisuus saada aikaan nopeita tuloksia.

KOM korosti konkreettisten toimien merkitystä poliittisten sitoumusten lisäksi, ja nosti esiin yhteistyön vahvistamisen, virastojen roolin, sekä erityisesti radikalisoitumisen ja järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen työn ja terrorismin torjunnan.

Keskustelussa korostettiin, että ongelmat ja intressit ovat EU:n ja alueen maiden yhteisiä, ja alueen turvallisuus- ja muuttoliikekysymysten ratkaiseminen on tärkeää. Tietojenvaihto on tärkeä prioriteetti. Europolin, Frontexin ja Interpolin instrumenttien hyödyntäminen tässä suhteessa on tärkeää ja yhteistyötä tulee myös laajentaa. EU:n toimintapoliittinen sykli on tärkeä operatiiviselta kannalta. EU-yhteistyön lisäksi nostettiin esiin myös jo kahdenvälisesti tehtävä työ.

Terrorismin vastainen työ, palaavat vierastaistelijat ja näiden toimien ennalta ehkäisy, laiton muuttoliike ja järjestäytyneen rikollisuuden eri muodot mainittiin aloina, joissa yhteistyötä tulisi erityisesti tehdä.

Frontex kertoi yhteistyöjärjestelyistä alueen maiden kanssa ja lopuksi PJ veti keskustelun yhteen toteamalla, että ministerit vaihtoivat näkemyksiä ja antoivat tukensa sille, että vahvistetaan yhteistyötä ja jatketaan tuen tarjoamista alueen maille. Jatkon osalta koordinaatio tulee tehdä neuvoston valmistelutahojen kanssa. Terrorismi, järjestäytynyt rikollisuus, aseet, palaavat vierastaistelijat,

rajavalvonta, maahanmuuton hallinnointi ja radikalisoitumisen vastainen työ mainittiin prioriteetteina. PJ muistutti, että lokakuun 2018 ministerifoorumin valmistelujen yhteydessä se aikoo, tiiviissä yhteistyössä komission kanssa, kutsua kesäkuussa koolle Länsi-Balkanin maiden kanssa pidettävän vanhempien virkamiesten kokouksen.

Ministerilounas – Laittoman verkkosisällön torjuminen

Ministerit keskustelivat lounaalla laittoman verkkosisällön torjumisesta. Internet-toimijat ovat keskeisessä asemassa. Keskeinen kysymys on, tulisiko toimijoita velvoittaa poistamaan laitonta verkkosisältöä lainsäädännön keinoin vai pyrkiä vaikuttamaan siihen, että ne toimivat vapaaehtoisesti. Toinen keskeinen kysymys liittyy rajanvetoon sananvapauden ja laittoman verkkosisällön välillä.

6. EU:n oikeus- ja sisäasioiden alan virastojen rooli terrorismin torjunnassa
6146/18 + COR 1 + ADD 1

PJ pyysi EU:n terrorismin torjunnan koordinaattoria (CTC) esittelemään asiakirjan ja kertoi, että virastojen rooli terrorismin vastaisessa työssä on kasvanut.

KOM antoi tukensa virastojen entistä operatiivisemmalle roolille ja toivoi tätä myös jäsenmailta. Lisää kansallisia asiantuntijoita tarvitaan virastoihin.

Keskustelussa puheenvuoron käytti neljä jäsenmaata. Puheenvuoroissa nostettiin esiin mm. virastojen välisen yhteistyön lisääminen ja riittävien budjettien turvaaminen virastoille.

PJ totesi, että ministerit hyväksyivät raportin ja jäsenvaltiot tukivat laajalti ehdotettua lähestymistapaa.

7. Muuttoliike: tilannekatsaus
6283/1/18 REV 1

KOM ja EUH antoivat katsaukset ajankohtaisesta muuttoliiketilanteesta. Tilanne oli vuonna 2017 aiempaa vakaampi. Laittomia rajanylityksiä oli n. 205 000, 28 % vähemmän kuin vuonna 2014. EU-Turkki-julkilausuma on pantava täytäntöön ja Turkissa olevia syyrialaispakolaisia on tuettava. Keskisen Välimeren reitillä tulijamäärät tulisi saada edelleen vähenemään. Kaikkia reittejä on seurattava. Jäsenmaiden tulisi antaa asiantuntijoita EU-virastoille riittävän pitkäksi aikaa ja oikeanlaisilla profiileilla. Uudelleensijoittamisessa jäsenmaat ovat antaneet 40 000 lupausta, KOM:n tavoitteena on 50 000 lokakuuhun 2018 mennessä. Erityisesti Nigeristä olisi tärkeää nopeuttaa uudelleensijoittamisia.

Keskustelussa käytiin lähes täysi pöytäkierros, jossa korostuivat palautukset, ulkorajavalvonta ja uudelleensijoittaminen. Myös CEAS-paketin saamista päätökseen peräänkuulutettiin. Muuttoliikkeen ulkoisessa ulottuvuudessa tehtyä työtä kiiteltiin. Tuotiin esille, että EU tarvitsee enemmän takaisinottosopimuksia ja kolmansilta mailta on edellytettävä yhteistyötä takaisinotossa. Kielteisen päätöksen saaneet tulisi saada palaamaan vapaaehtoisesti ja Frontexin tuki palautuksissa on hyödynnettävä täysimääräisesti. Tarvitaan holistista lähestymistapaa, joka kattaa muuttoliikkeen sisäisen ja ulkoisen ulottuvuuden. Yhteistyötä kolmansien maiden kanssa on lisättävä, ja on tarkasteltava sisäisesti

siirtymään joutuneiden tilannetta ja perimmäisiä syitä. On tärkeää tarkastella kaikkia eri reittejä Afrikassa ja katsoa, miten vastata kehitystarpeisiin, jotta vältetään uudet muuttoliikepaineet. Vaikka nykyiset trendit eivät ole hälyttäviä, on työtä jatkettava.

FI piti tärkeänä keskustelua palautuksista, koska jäsenmaissa on paljon kielteisen päätöksen saaneita turvapaikanhakijoita, jotka eivät halua palata vapaaehtoisesti. Tämä aiheuttaa jäsenmaissa erilaisia ongelmia ja voi johtaa edelleen liikkumiseen jäsenmaasta toiseen. Tarvitaan takaisinottosopimuksia ja palautuksia koskevia käytännön järjestelyjä. Suomelle tärkeitä maita ovat Irak ja Somalia. Niiden suhteen tarvitaan enemmän konkreettisia toimia. Voidaan katsoa viisumipolitiikkaa tai kehityspolitiikkaa vipuvarreksi. Uudelleensijoittaminen on tärkeä osa ratkaisua. FI on hoitanut osuutensa sisäisistä siirroista. On tärkeää, että palautukset ja takaisinotto ovat osa kokonaisuutta. Turvapaikkapaketista tulee sopia kesäkuussa.

PJ totesi ministereiden vaihtaneen ajatuksia muuttoliiketilanteesta. Muuttoliiketilannetta seurataan neuvostossa myös jatkossa. Tarvitaan erityisesti toimia riittävän rahoituksen turvaamiseksi Afrikka-hätärahastoon ja uudelleensijoittamisen nopeuttamista Nigeristä.

8. Muut asiat

PJ viittasi jaettuun asiakirjaan ja totesi, että jäsenmaille on annettu tietoa lainsäädäntöehdotusten käsittelystä.

Neuvoston istunnon yhteydessä:

SEKAKOMITEA (TORSTAI 8. MAALISKUUTA 2018)

1. EU:n tietojärjestelmien yhteentoimivuus
a) Yhteentoimivuusasetus (ulkorajat ja viisumit)
b) Yhteentoimivuusasetus (poliisi- ja oikeudellinen yhteistyö, turvapaikka- ja muuttoliikekysymykset)
6396/18

PJ kävi läpi asiakirjan kysymykset, joihin ministereitä pyydetään ottamaan kantaa. KOM korosti viranomaisten tarvetta päästä tarvitsemiinsa tietoihin, sekä etenemistä asetusneuvotteluissa aikataulun mukaisesti vuoden loppuun mennessä.

Keskustelussa ministerit pitivät ehdotuksiin sisältyviä komponentteja riittävinä, eikä uusien elementtien lisäämistä käsittelyssä oleviin ehdotuksiin tuettu. Tärkeää on nyt saada nykyiset ehdotukset hyväksyttyä. Työtä ei saa kuitenkaan lopettaa tähän, vaan on analysoitava myös muita HLEG:n (tietojärjestelmiä ja niiden yhteentoimivuutta käsittelevän korkean tason asiantuntijaryhmän) antamia pitkän aikavälin suosituksia. EU-tason koordinointia pidettiin tärkeänä kansallisen täytäntöönpanon tukemiseksi. Ehdotukset antavat lisäarvoa sisäiselle

turvallisuudelle ja rajavalvonnalle, mutta vain, jos kaikki käyttävät lopputulosta. Kaikille on oltava samanlaiset tekniset standardit.

FI totesi, että tietojärjestelmien välistä yhteentoimivuutta tulee parantaa selkeästi nykytilanteeseen verrattuna. Tähän kehittämistyöhön on tärkeää investoida riittävästi, jotta voidaan varmistaa kehitettävien järjestelmien toimivuus ja hyödyllisyys loppukäyttäjien kannalta. Ei tule pyrkiä kehittämään liian monia eri asioita samanaikaisesti, vaan työssä tulisi edetä järjestelmällisesti. Tälle rahoituskaudelle kaavailtu noin 30 M € vaikuttaa vähäiseltä rahasummalta puhuttaessa tietojärjestelmiä koskevasta hankkeesta. Niiden kehittämiseen voidaan kaiken kaikkiaan tarvita jopa kymmenkertainen summa. Muuten voidaan päätyä tilanteeseen, jossa on tehty päätös tietojärjestelmien yhteentoimivuudesta, jota loppukäyttäjät eivät kuitenkaan voisi käyttää esimerkiksi hitaiden tietojärjestelmäprosessien takia. Prioriteettina tulisi olla multihenkilöllisyyksien paljastamisen tehostaminen. Tulisi edetä vaiheittain siten, että seuraavaan vaiheeseen siirrytään vasta, kun edellinen vaihe on saatu päätökseen. Suomelle on tärkeää rajanylikululiikenteen sujuvuus erityisesti lentokenttien rajanylityspaikoilla. Vaihtoaikoja ei tulisi pidentää tietojärjestelmistä johtuen esimerkiksi Helsingin lentoasemalla, jonka kautta kulkee merkittävä matkustajamäärä Euroopan ja Aasian välisessä lentoliikenteessä. Tietojärjestelmien mahdollisesti aiheuttamat viiveet voidaan minimoida investoimalla riittävästi rahaa niiden kehitystyöhön.

Frontex totesi olevansa sitoutunut tietojärjestelmien toimeenpanoon yhteistyössä Europolin ja eu-LISA:n kanssa. On varmistettava EU-tason koordinointi ja jäsenvaltioiden samanaikainen järjestelmien käyttöönottovalmius ulkorajoilla.

KOM kiitti jäsenmaita tuesta yhteentoimivuusehdotuksen komponenteille. Kustannukset yhteentoimivuusehdotuksen täytäntöönpanosta tulevat olemaan rajallisia verrattuna erillisten uusien järjestelmien rakentamiseen. Nykyisen suunnitelman mukaan tähän tarvittaisiin noin 420 miljoonaa. Tästä noin 400 miljoonaa tulisi seuraavan rahoituskauden kehyksestä. KOM haluaa tukea jäsenmaita. Yhteentoimivuus parantaa pelitilannetta, tukee ulkorajavalvontaa ja helpottaa muuttoliikkeen hallintaa.

PJ totesi, että työtä on jatkettava nopealla tahdilla. KOM laatii arvion yhteentoimivuuden vaikutuksista kansallisella tasolla. HLEG:n suositukset tulisi huomioida myöhemmin mahdollisessa jatkokehitystyössä.

2. Muut asiat

-

Suomen edustajat
Sisäministeri Mykkänen, pysyvä edustaja Rislakki sekä muu virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat
Asiakohdittain

Liitteet

Asiasanat	maahanmuutto, muuttoliike, oikeus- ja sisäasiat, osa-neuvosto, poliisiyhteistyö, rajavalvonta, terrorismi, tietojenvaihto oikeus- ja sisäasioissa, tietojärjestelmät, viisumit, turvapaikka
Hoitaa	**LVM, OM, SM, UM, VM**
Tiedoksi	EUE, OKM, PE, PLM, STM, TEM, TPK, TRAFI, TULLI, VNK, VTV